

MEÄN VÄYLITTEN JA IHMISTEN PUOLESTA

Maa- ja metsätalousvaliokunta

mmv@eduskunta.fi

Lausuntopyyntö U30/2011 vp - EU/2011/1399

Lausunto euroopan unionin yhteisestä kalastuspolitiikasta

Yhdistyneitten kansakuntien merioikeusyleissopimus on voimassa riippumatta siitä mitä Euroopan Unionissa on päätetty ja päätetään ja siksi se tulee ottaa tarkasti huomioon myös YKP:stä päätettäessä. Anadromiset kalakannat on YKP:ssä erotettava merellisistä kalakannoista, kuten ne on erotettu YK:n merioikeusyleissopimuksessa.

Itämeren kalastuksessa anadromisia lajeja ei ole kohdeltu YK:n merioikeusyleissopimuksen V osan 66 artiklan 'Anadromous stocks' ns. *kutuvaltioperiaate* edellyttämällä tavalla. Itämeren kalastuksen säätely perustuu nk. Gdanskin sopimukseen 13.09.1973 [Itämeren Kalastuskomissio]. Itämeren lohisaaliin TAC-kiintiöinti [Total Allowable Catch] aloitettiin vuonna 1991. Saaliskiintiöiden suhteelliset jakoperusteet maiden kesken [suhteellinen vakaus] eivät ole pohjautuneet YK:n kutuvaltioperiaateeseen, vaan saaliskiintiöt perustuvat 80-luvun viljelylohen saalishistoriaan, josta syystä saaliskiintiöt ovat olleet vahvasti ylimitoitettuja. Vallinnutta ajatusmaailmaa kuvaa hyvin Itämeren Kalastuskomission linjaukset vuodelta 1995: *"lobenkalastus tulee säilyttää niin mittavana, kuin mahdollista"* (MERILLÄ) ja *"kalastus tulee kieltää luonnonkantajoissa ja niiden suualueilla"*.

Kalastusoikeuksien alkuperäisille omistajille, jokivarsien ihmisille, harjoitettu toiminta, itämerellinen kolonialismi, on merkinnyt henkistä ja aineellista köyhtymistä.

Tämän johdosta esitämme seuraavaa ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi yhteisestä kalastuspolitiikasta YKP:

1. **Suhteellisen vakauden periaatetta ei tule ulottaa loheen ja muihin anadromisiin kaloihin, koska se mitätöi merioikeusyleissopimuksen ja vaikiinnuttaa laittomuuden tilan.**

Merikalastuksessa eri maiden suhteelliset kalastusosuudet on jaettu menneiden vuosien kalastushistorian perusteilla. Tätä periaatetta on kutsuttu suhteellisen vakauden, suhteellisen stabiliteetin, periaatteeksi. Tämä periaate on ollut yksi yhteisen kalastuspolitiikan kulmakivistä.

Lohen osalta Itämeren TAC-kiintiöt on jaettu kestävämmän perusteella, koska kiintiöt jaettiin sellaisten vuosien perusteella, jolloin lohien kalastuskuolevuus merillä oli yli 95% ja viljeltyjen lohien osuus oli 90% saaliista. Kuvaavaa on, että Tanskan lohikiintiö on Itämerellä lähes yhtä suuri kuin Ruotsin ja Suomen kiintiöt, vaikka Tanskassa ei ole ainuttakaan Itämereen laskevaa lohijokea.

Nykyään luonnonkalojen osuus on merisaaliista jo neljä viidestä. Nyt valmisteilla olevassa YKP:ssä on varmistettava, että lohien kalastus määritellään historiallisten tietojen perusteella huomattavasti pidemmältä ajalta, jolloin kalastus tapahtui vuosituhannen ajan kestävästi kotijokiperiaatteella. Tästä on päätetty YK:n merioikeussopimuksen V osan 66 artiklalla, joka on Suomessa ollut voimassa jo yli viitisatoista vuotta [50/1996 ja 524/1996] ja jota Euroopan komissio painotti asetusesityksessään 12.08.2011 Itämeren lohikannan ja kyseistä kantaa hyödyntävien kalastuksien monivuotiseksi suunnitelmaksi: *"When adopting measures in the framework of this Regulation, Member States should fully respect their international obligations, in particular those deriving from Article 66 of United Nations Convention of 10 December 1982 on the Law of the Sea which requires inter alia that the state of origin of anadromous stocks and other states concerned should cooperate with regard to conservation and management of these stocks."*

2. **Esitettyä MSY-periaatetta kestävästä enimmäistuotosta ei tule soveltaa anadromisille kaloille.**

Kestävä enimmäistuotto perustuu biomassan tuottoon ja merkitsee anadromisten vaelluskalojen kuten lohien osalta jokivesien käyttämistä merisaaliin tuottamiseen. Se ei turvaa lohista saatavilla olevaa suurinta taloudellista tuottoa eikä vaadittua korkeaa biodiversiteettiä. Suurin taloudellinen tuotto rajallisista vaelluskaloista saadaan jokivarsilla kalastaen. Kalastusmatkailu jokivarsilla perustuu suureen lohimäärään joessa ja hyvään saalisvarmuuteen. Kaloja on päästettävä kotijokiinsa huomattavasti runsaammin, kuin kestävä enimmäistuoton yleisessä soveltamisessa tehtäisiin.

3. **Monivuotisten hoitosuunnitelmien säätäminen EU-asetuksina ovat kannatettavia.**

Käsittelyssä oleva, Euroopan komission 12.08.2011 esittelemä lohien monivuotinen hoitosuunnitelmaehdotus on erittäin tervetullut. Hyvistä elementeistä huolimatta sitä tulee vielä paljon parantaa, koska siinä tavoitellaan edelleenkin tuottoa lohien merikalastuksella. Kuitenkin Euroopan Komissio määrää esityksessään erityisesti ottamaan huomioon YK:n merioikeussopimuksen V osan 66 artiklan, mikä on erinomaista, koska artiklalla anadromiset kalakannat on erotettu muista merien kaloista. Artikla 66 1§: *"States in whose rivers anadromous stocks originate..."* - Jokien kalat eivät ole merien kaloja.

4. **Siirrettävien kalastusoikeuksien järjestelmää ei tule ulottaa anadromisiin kantoihin.**

Siirrettävien kalastusoikeuksien järjestelmää ei voi soveltaa anadromisten kantojen kuten lohien hoidossa, koska siirrettävien kalastusoikeuksien ulottaminen anadromisiin kantoihin johtaisi kauas pois YK:n merioikeussopimuksen V osan 66 artiklan tarkoituksesta. Mahdollisessa vaihtotilanteessa mitään ei voi saada tilalle. Jokien kalat tulee kalastaa pääsääntöisesti joista.

5. **Komissio esittää tavoitteen vähentää poisheitettyjen kalojen määrää. Tavoite on kannatettava.**

Lohien syönnösvaelluksella Itämeren pääaltaalla pyydetään keskenkasvuista lohta ajosiimoilla. Alamittaisten kalojen poisheitto on tällöin jopa 15 % lohien kokonais-

saliista. Viime vuosina havaittiin muun kalastuksen yhteydessä tuhansilla kotijokiinsa palaavilla lohilla siimapyyntistä jäänyt koukku elimistössään. Nämä kalat olivat pituuteensa nähden alipainoisia ja selvästi kärsineen oloisia. Eläimiä ei ker- ta kaikkiaan saa käsitellä tällä tavalla. AjosiiMAPyynti kohdistuu vääjäämättä seka- kantoihin eikä noudata kutuvaltioperiaatetta. Lohta ei saa kalastaa tietämättä mitä kantaa se on. Anadromisten kalojen sekakantakalastus, ja erikseen ajosiimakalas- tus niiden pyyntimuotona, tulee kieltää tässä asetuksessa.

6. **On luotava menettely, alueellistamisen periaatteen mukaisesti, jossa lo- hijokivarsien ihmiset, luonnonlohien alkuperäiset kalastajat, katsotaan asianosaisiksi ja joita asianmukaisesti aina kuullaan jokiensä kalojen ka- lastuksesta päätettäessä.**

YHTEENVETO

Euroopan Komission ehdotus yhteiseksi kalastuspolitiikaksi on pääpiirteissään myön- teinen. Kalastuksen järjestäminen kestäväällä tavalla on välttämätöntä. Meren elollisten luonnonvarojen suojelun korostaminen on tärkeää.

Euroopan Unioni ja sen jäsenvaltiot ovat ratifioineet YK:n Merioikeusyleissopimuk- sen, jonka V osan 66 artiklalla 'Anadromous stocks' eli ns. kutuvaltioperiaatteella anad- romiset kalat on erotettu muista meren kaloista. Tämä erottaminen tulee selvästi ilmaisten näkyvä myös EU:n yhteisessä kalastuspolitiikassa. Anadromisia kaloja ei kan- sainvälisen lain mukaan voi käsitellä kuten muita merien kaloja. Artiklan 66 korostami- nen YKP:ssä on tärkeää senkin vuoksi, että muita hoitosuunnitelmia ja asetuksia laadit- taessa anadromisten kalojen erityisasema tulee ottaa huomioon. Ei riitä, että pelkkä lo- henhoitosuunnitelma pohjautuu siihen.

Itämeren anadromiset kannat on jopa eriytettävä muista anadromisista kannoista. Itä- meri on pieni eurooppalainen sisämeri, jossa vaelluskaloilla ei ole turvattua syönnös- aluetta kuten on esimerkiksi Pohjois-Atlantilla. Eri valtioiden yksinomaiset talousvyö- hykkeet ovat kiinni toisissaan. YKP:ssä lohien meripyynti voidaan ohjata jokikantakoh- taiseksi rajoittamalla lohien meripyynti omalle aluemerelle lohijokisuihin.

Lohen perinteisin kalastusmuoto, patopyynti, kiellettiin lohien suojelemiseksi. Saman- aikaisesti joessa suojellut lohet on pyydetty merellä, vaikka jokipyynti olisi huomatta- vasti kustannustehokkaampaa. Se, että lohien ammattimainen kalastus kiellettiin lailla jokivarsilta ja kalastus siirrettiin Itämerelle, ei ole perusteltua asiallisesti, oikeudellises- ti eikä eettisesti. - Vallitseva tilanne on korjattava, kuten Yhdistyneitten kansakuntien merioikeusyleissopimuksen V osan 66 artikla siitä säättää. Meillä ja Euroopan Unionilla ei ole enää varaa toimia artiklan 66 vastaisesti.

Pello 4. lokakuuta 2011

Kalervo Aska pj

Paavo Enbuska siht

jokiseura@tornionjoki.fi

www.jokiseura.fi